

Ірина Білецька,
доктор педагогічних наук, професор,
Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

АФІКСАЦІЯ ЯК ПРОДУКТИВНИЙ СПОСІБ ПОПОВНЕННЯ СУБСТАНДАРТНОЇ ЛЕКСИКИ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

Одним із найбільш продуктивних способів словотвору субстандартної лексики англійської мови є афіксація, різновидами якої є суфіксація та префіксація. Суфіксальні деривати сленгу та соціальних діалектів формуються на базі матеріалу, що наявний у мовній системі, а також специфічно сленгових основ. В їх творенні беруть участь загальномовні та специфічно сленгові суфікси.

Основний пласт нелітературних дериватів утворюється за допомогою суфіксів літературного «стандарту» (-er, -y/-ie/-ey, -ster, -ist, -ard, -ate, -ery, -ian, -ite, -ness, -ton). Найбільш високою продуктивністю характеризуються -er, -y/-ie/-ey, які в «субстандарті» мають певну специфіку функціонування.

Суфікс -er є найчастотнішим і найбільш продуктивним в англійському субстандартному словотворі [11, с. 69]. Наприклад, літературні одиниці стали основою таких похідних сленгу, як *downer* «провал», *gooder* «поважна людина», *fiveer* «п'ятидоларова купюра», *lifer* «злочинець, засуджений до довічного ув'язнення», *upper* «те, що стимулює або розпалює». Прикладами сленгізмів, утворених на базі сленгового матеріалу, є: *bummer* «розчарування», *juicer* «п'яниця», *rapper* «виконавець музики реп», *zapper* «дистанційне управління» [88, с. 213].

За допомогою суфікса -er утворюються також складнопохідні одиниці сленгу, наприклад: *apple-polisher*, *ball-breaker*, *ball-buster*, *bullshitter*, *cookie-pusher*, *freebaser*, *moonlighter*, *scinny-dipper*.

Суфікс -y/-ie/-ey є одним із найбільш частотних ад'єктивних суфіксів при утворенні субстандартної лексики. Він, як правило, оформлює скорочені основи: *alkie* «п'яниця» (alcoholic), *ciggy/ciggie* «цигарка» (cigarette), *hackie* «водій таксі» (hackey), *newsie* «газетяр» (newspaper man), *teeny* «підліток» (teen-

ager), *juvie* «юнак» (*juvenile*), що для стандартної словотворчої системи є нехарактерним.

Суфікс *-y/-ie/-ey* може оформляти субстандартні деривати жартівливої, пестливо-зменшувальної семантики: *antie* «тітка», *daddie* «батько», *chickey* «дівчина», *kiddie* «дитина», *veggie* «вегетаріанець», а також надає словам зневажливо-презирливої або іронічної конотації: *cheapie* «дешева річ», *downie* «наркотик», *sickie* «хвора людина», *thickie* «дурень».

В останні десятиріччя семантика суфікса *-ie* поповнилася двома новими значеннями. Дослідники вважають, що фактично можна говорити про два омонімічних суфікса [90, с. 177]. Перше значення суфікса *-ie* «аматор, великий ентузіаст чого-небудь» з'явилося в сленгізмі *groupie*, який позначав прихильника поп-групи або зірки. Це значення реалізується також у сленгізмах *foodie*, *fundie*, *roadie*, *wheelie*. У другому значенні – «член певної групи» – суфікс *-ie* додається до ікронімів, що позначають певні соціальні групи та категорії людей. Наприклад, *yuppie* (*young urban professional people*), *yumpie* (*young upwardly mobile professional people*), *dinkie* (*double income, no kids*), *nilkie* (*no income, lots of kids*), *woopie* (*well-off older people*). В жаргоні молоді цей суфікс використовується також при утворенні слів для позначення людей середнього та літнього віку: *beardie*, *crumblie*, *oldie*, *wrinklie* [79, с. 40].

Суфікс *-itis*, запозичений з грецької мови, зустрічався в медичних термінах – назвах хвороб і внаслідок цього був настільки пов'язаний у свідомості людей з різноманітними хворобами, що в субстандартному словотворі став позначати «хворобу, пристрасть, манію, а інколи й страх перед тим, що зазначено мотивуючим словом» [7, с. 97]. Прикладами є *Hollywooditis* «пристрасне бажання стати кінозіркою», *museumitis*, *theateritis*, *shooting-galleritis* «манія ходити в музеї, кіно, театри, тири».

Суфікс *-o* виділяється як експресивний просторічний суфікс, за рахунок якого досягається фамільярна експресія. Однак його статус у мові має надто нечіткий характер, а функціональне навантаження варіює в надто широких межах. Основне навантаження він має при утворенні іменників. Наприклад.

від літературних основ утворені такі сленгізми, як: *cheapo* «дешева річ», *eggo* «лиса людина», *fatso* «товстун», *keeno* «першокласний», *neato* «охайна людина». Перетворюючи прикметники літературної мови в одиниці сленгу, суфікс *-o* виконує функцію «маркера сленгу» [87, с. 180]. Прикладами похідних від сленгових основ є одиниці: *bucko* «чванлива, самозадоволена людина», *dumbo* «дурень», *nutso* «божевільна людина», *wacko* «ексцентрична людина». Суфікс *-o* може оформляти також скорочені основи, наприклад: *gippo* «єгиптянин» (Egyptian), *migro* «іммігрант» (immigrant), *obbo* «обзор» (observation), *speako* «оратор» (speakeasy). Таким чином, суфікс *-o* виконує подвійну функцію: словотворчу емоційно-оціночну (надає словам фамільярно-іронічне забарвлення).

Суфікс *-ola* виділяється зі складу запозичених похідних іменників, які в італійській мові мають зменшувальне значення. В американському субстандартному словотворі в поєднанні з основами іменників він може використовуватися, як свого роду експресивний посилювач (*brick – brickola*, *stink – stinkola*), а також як семантично заповнена словотворча морфема (*pay – payola* «гроші, отримані вимаганням»). Найбільш характерною для суфікса *-ola* є експресивна функція, і він додається, як правило, до однокладових слів: *flop – floppola* «повний провал», *mug – muggola* «повний дурень» [91, с. 179].

Суфікс іспано-американської етимології *-aroo/-eroo/-roo/-oo* звичайно має агентивне значення і відповідає стандартному суфіксу *-er*. Він додається до основ іменників, дієслів і рідко прикметників, утворюючи назви власного або загального значення: *aceroo* «найкращий», *buddyroo* «приятель», *flopperoo* «провал», *jackaroo* «ковбой», *skiboo* «охоронець», *sockeroo* «щось дуже важливе», *stinkeroo* «щось огидне», *switcheroo* «обмін».

Суфікс *-ino/-arino/-erino*, головним чином, служить тільки як інтенсифікатор жартівливо-іронічної конотації, наприклад: *bambino* «величезний парубок», *lookerino* «красуня», *buckarino* «долар» [92, с. 239].

Суфікс *-nik* став популярним у 60-70-ті роки ХХ століття і має два джерела походження. За аналогією до запозичень з ідиш, де деривати з *-nik*

мають зневажливий відтінок, (наприклад, *nudnik* «зануда»), були утворені англійські сленгізми, які зберігають глумливо-презирливу конотацію: *no-goodnik* «нікчемна людина», *all-rightnik* «підлабузник», *consumpnik* «споживач», *neatnik* «занадто охайна людина», *trombenik* «хвастун».

Таким чином, в останні десятиліття одне з перших місць при утворенні субстандартних лексичних дериватів займає афіксація. Вагомий пласт нелітературних дериватів утворюється за допомогою як матеріалу, що наявний у мовній системі, а також на базі специфічно сленгових основ.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Глухих В. М. Что это - слово или аффикс? / В. М. Глухих // Филологические науки. – 1996. – № 5. – С. 65–73.
2. Cowie A. P., Mackin R. Oxford Dictionary of Phrasal Verbs / A. P. Cowie, R. Mackin. – Oxford : Oxford University Press, 1995. – 518 p.
3. Crystal D. The Cambridge Encyclopedia of Language / D. Crystal. – Cambridge : Cambridge University Press, 1995. – 472 p.
4. American Media and Mass Culture: Left Perspectives / ed. by Lasere D. – Berkeley University of California Press, 1987. – 618 p.
5. Беляева Т. М., Хомяков В. А. Нестандартная лексика английского языка / Т. М. Беляева, В. А. Хомяков. – Л. : Изд. ЛГУ, 1985. – 135 с.
6. Conley D. Being Black, Living in the Red / D. Conley. – Berkeley : University of California Press, 1999. – 208 p.
7. Davis R. The Press and American Politics. The New Mediator / R. Davis. – Longman, 1991. – 305 p.
8. The Dictionary of Contemporary Slang / compiled by J. Green. – London : Pan Books, 1992. – 356 p.